

Skatten er ikke sat ned i 30 år

▼ AF CHEFØKONOM STEEN BOCIAN, CAND POLIT

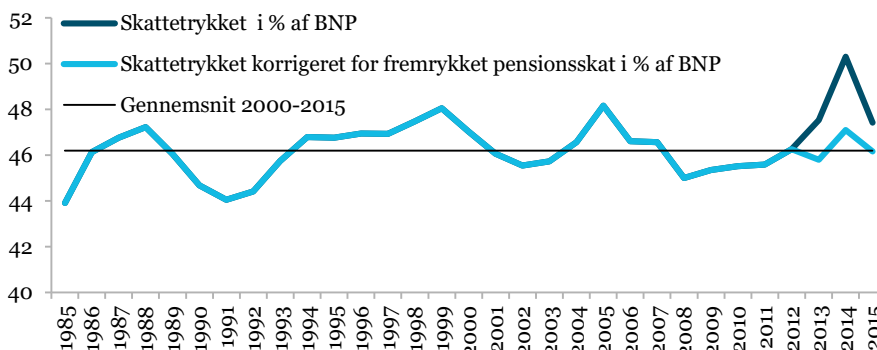
RESUMÉ

Vi betalte i 2015 samlet set 942 mia. kroner i skatter og afgifter. Det er det næsthøjeste beløb nogensinde. Skattetrykket blev i 2015 samlet set på 47,4%, det var lidt lavere end året før men uanset hvordan man måler det, så er der ikke tale om et lavt niveau. Man hører ofte i den offentlige debat, at skatten skulle være blevet sat ned. Det holder imidlertid ikke vand. Skattetrykket er, selv når man korrigeret for fremrykket pensionsskat, på niveau med gennemsnittet siden 2000. Vi har gennemført en række skattereformer – men vi opkræver i dag samme andel af indkomsterne i skat, som vi har gjort i rigtigt mange år. Så det er alene et spørgsmål om, hvordan skatterne kræves op, ikke om de kræves op. Det fremføres i debatten, at det danske skattetryk måles for højt, da vi har valgt at bruttolicere overførslerne i Danmark, hvorved skat på overførselsindkomster trækker skattetrykket op. Det er rigtigt, men det skal dog også erindres, at andre forhold trækker i modsat retning. Vi opkræver en stor andel af skatterne i form af indirekte skatter og afgifter, som indgår i tælleren, når man beregner skattetrykket. Derved skubbes BNP kunstigt op og skattetrykket bliver kunstigt holdt nede. Dertil kommer, at vi har fradragsret for pensionsindbetalinger, og i disse år med betydelig nettopensionsopsparing gør det, at skattetrykket kunstigt holdes nede. Uanset, hvordan man vender og drejer det, så er det danske skattetryk højt og uændret. Man kan dermed ikke konkludere, at lavere skat ikke stimulerer væksten. Det er faktisk mere oplagt at konkludere, at det uændrede høje skattetryk er en vigtig del af forklaringen på vækstkrisen i dansk økonomi.

Skattetrykket er på niveau med gennemsnittet siden 2000

Figur 1

Uændret skattetryk – skatten er ikke blevet sat ned

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Skattetrykket er konstant i Danmark

Vi har i Danmark gennem efterhånden lang tid haft et stort set konstant skattetryk. Det er ikke så overraskende, for den offentlige sektor udgør også en stort set lige stor andel af vores økonomi år for år, og det skal naturligvis finansieres. Man hører ellers ofte udsagn om, at skatten er blevet sat ned, men det er tydeligt, at det ikke er tilfældet, jf. figur 1. Der gennemføres naturligvis fra tid til anden ændringer i skatteopkrævningen i form af skattereformer, men skattetrykket ændres altså ikke.

Skattetrykket var i 2015 på 47,4%. Det var betydeligt højere end det historiske gennemsnit – men her skal det erindres, at vi i 2015 havde ekstraordinært store skatteindtægter fra fremrykket pensionsskat. Renser vi skatten for denne ekstraordinære indtægt, så var skattetrykket på 46,2% af BNP. Det er ret præcis det samme skattetryk, som vi har haft i gennemsnittet over de senest 15 år. Skattetrykket svinger lidt fra år til år, som følge af de økonomiske konjunkturer, men der er altså ikke nogen retning på skattetrykket.

I det følgende kigger vi på den overordnede udvikling i skattebetalingerne fra 2001 til i dag. Året 2001 er valgt, da skattestoppet blev introduceret i slutningen af året med virkning fra 2002, og da det samlede skattetryk korrigeret for de fremrykkede pensionsskatter i 2001 var stort set det samme som i dag. Dermed kan vi lettere fokusere på skattestrukturen.

Tabel 1

Indkomstskatterne står for hovedparten af skatteindtægterne

	Mia. kroner	% af BNP	Ændring i %-point af BNP siden 2001
Indkomstskatter	589	29,7	1,8
Indkomstskat korrigeret for fremrykket pensionsskat	564	28,4	0,6
Obligatoriske bidrag til sociale ordninger	1	0,1	-0,6
Andre arbejdsmarkedsbidrag	6	0,3	0,0
Skat af formue, ejendom og besiddelse	49	2,5	0,6
Afgifter af varer og tjenester	293	14,7	-0,7
Andre produktionsskatter	3	0,2	0,1
Skattetryk	942	47,4	1,4
Skattetryk korrigeret for fremrykket pensionsskat	917	46,2	0,1

Kilde: Danmarks Statistik

Vi opkræver i dag 29,7% af BNP i indkomstskatter, hvilket er 1,8%-point mere end, hvad vi gjorde i 2001, hvor den dengang nytiltrådte regering introducerede skattestoppet, jf. tabel 1. Til gengæld opkræver vi relativt lidt mindre i afgifter, hvilket naturligvis hænger sammen med nominalprincippet i skattestoppet. At

indkomstskatterne er steget skyldes dog blandt andet den fremrykkede skat på pensioner, korrigeret for denne effekt, så er indkomstskatterne kun steget med 0,6%-point. Afgifter på varer og tjenester er faldet fra at udgøre 15,5% af BNP til 14,7% af BNP. Modsat hvad mange tror, så fylder beskatningen af formuer og ejendomme i dag mere end ved indgangen til årtusindet, trods skattestoppet – denne skattekilde er ikke stor, men den er dog steget fra udgøre 1,9% af BNP i 2001 til 2,5% af BNP, jf. tabel 1. I det følgende kigger vi lidt nærmere på de forskellige skattekloder.

Indkomstskatterne fylder meget

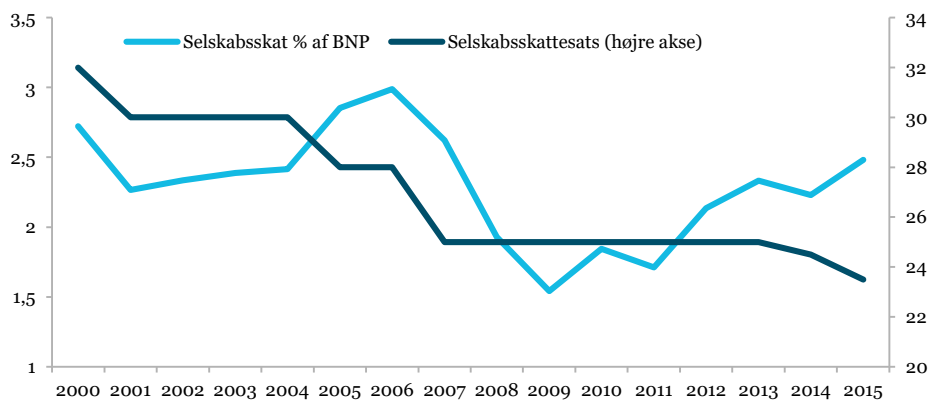
Kigger vi på indkomstskatterne, så kan de opdeles i tre overordnede kategorier. For det første er der de personlige indkomstskatter, så er der selskabsskatten (med og uden beskatning af olien i Nordsøen) og sidst er der pensionsafkastskatten. Kigger vi på de personlige indkomstskatter, så udgør de 24,6% af BNP i 2015, når vi korrigerer for de fremrykkede pensionsskatter, som indgår her. I kroner og øre taler vi 489 mia. kroner uden de ekstraordinære indtægter fra fremrykket pensionsskat og 514 mia. kroner, hvis vi tager de ekstra kroner med. 24,6% er lidt lavere end i 2001, hvor de personlige indkomstskatter udgjorde 25% af BNP. Selskabsskatternes andel af BNP har været uændret fra 2001 til 2015. De udgjorde i 2001 2,7% af BNP og det samme var tilfældet i 2015. Reelt set er den rene selskabsskat dog faktisk steget en smule som andel af BNP. Blandt andet kulbrinteskatten, som indgår i ovenstående opgørelse af selskabsskatten er nemlig faldet, og det vil sige, de almindelige selskabsskatter er steget fra at udgøre 2,3% af BNP til nu at udgøre 2,5% af BNP.

At selskabsskatten i procent af BNP var lidt højere sidste år end i 2001 illustrerer tydeligt, at betaling af selskabsskat ikke kun afhænger af selskabsskattesatsen. Skattesatsen er nemlig blevet reduceret fra 30% i 2001 til 23,5% i 2015, jf. figur 2.

Selskabsskatten fylder det samme i økonomien trods lavere sats

Figur 2

Selskabsskattesatsen reduceret – provenuet ændret

Kilde: Danmarks Statistik og Skatteministeriet

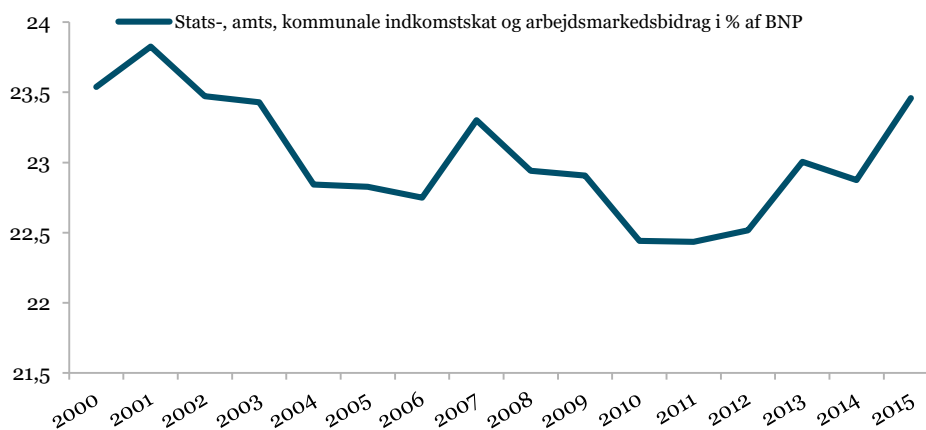
Her i 2016 er selskabsskatten reduceret yderligere et nøk til 22%, men det giver sig ikke nødvendigvis udslag til at selskabsskatten kommer til at bidrage mindre til den fælles kasse.

Kigger vi på de personlige indkomstskatter, så er de statslige indkomstskatter steget – hvilket afspejler, at man har fjernet amternes mulighed for at opkræve skatter, så denne skat i stedet opkræves via staten. I figur 3 har vi kigget nærmere på den del af skatten, som de fleste af os nok opfatter, som ”almindelig” skat på indkomst. Det vil sige summen af statskat (bundskat, topskat mv), kommunale skatter og arbejdsmarkedsbidraget, som jo er en integreret del af vores personskat. Samlet betalte vi 466 mia. kroner i denne type skatter i 2015. Det svarer til 23,5% af BNP. I 2001 var andel af BNP, som blev betalt i denne type skat på 23,8%. Indkomstskatten har med andre ord været set uændret over de seneste 15 år – det er til trods for at eksempelvis mellemskatten i perioden er blevet afskaffet og til trods for at grænsen for betaling af topskat er blevet skubbet op.

Indkomstskatterne er heller ikke blevet sat ned

Figur 3

Indkomstskatterne er ikke blevet sat ned

Kilde: Danmark Statistik

Ejendomsskatter fylder mere trods skattestoppet

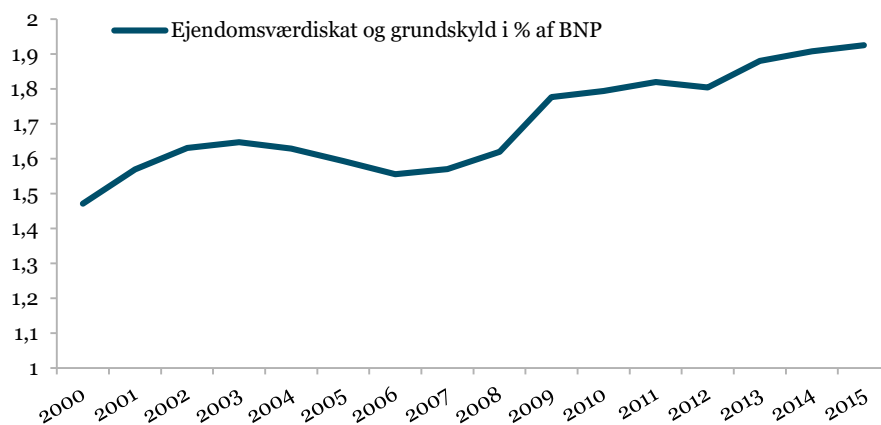
En af de skatter som tiltrækker sig størst opmærksomhed er skat på fast ejendom. De økonomiske vismænd har seneste dedikeret et helt kapitel til at kigge på ejerboligbeskatning – og vanen tro bliver der ikke set med milde øjne på skattestoppet og det anbefales i det hele taget, at øge boligbeskatningen. Uden at forholde os til denne politiske diskussion, så er det bemærkelsesværdigt, at husholdningernes

Ejendomsskatterne fylder ikke ret meget – men er steget som andel af økonomien trods skattestoppet

boligbeskatning er steget i perioden siden 2001. Stigningen er ikke voldsom, men den kommer altså trods skattestoppet. Det er i øvrigt besynderligt så meget en så lille skattekilde fylder i den offentlige debat. Husholdningernes ejendomsskatter udgjorde i 2015 38 mia. kroner – til sammenligning blev der som nævnt opkrævet 466 mia. kroner i indkomstskatter, dvs. 12 gange mere, og momsens som vi stort set aldrig diskutere gav et provenu på 190 mia. kroner svarende til 5 gange så flere penge.

Figur 4

Ejendomsskatterne fylder mere trods skattestop

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Skattedebatten bliver ofte lidt rigeligt følelsesbetonet, men fakta er, at der trods skattereformer ikke betales mindre i skat end tidligere. Vi betaler ret præcis den samme andel af vores samfundsindkomst i skatte- og afgifter, som vi har gjort over de seneste 15 år. Trods skattestoppet fylder ejendomsskatterne i dag en smule mere end før skattestoppet blev indført, og vi betaler stort set lige så meget i personskatter, som vi hele tiden har gjort, selvom mellemskatten er afskaffet. Virksomhederne betaler heller ikke mindre i skat end tidligere trods lavere selskabsskattesats.

Grundlæggende så må vi nok sige, at hvis skat er en hindring for vækst via de forvridende effekter, som skatteopkrævning har, så er det ikke så overraskende, at vi i perioden fra slutningen af 2000 til slutningen af 2015 kun har haft en vækst i BNP pr. indbygger på samlet 2,5% - for vi har ikke reduceret vores høje skatter. Vi har valgt at ændre lidt på skattesystemet hist og her, men nogen revolution har der bestemt ikke været tale om.

Skat hindrer vækst lige så meget i 2015 som i 2001

Grundlæggende har skattetrykket således stort set været det samme år for år de seneste

30 år.

▼ OM DENNE UDGAVE

"Skatten er ikke sat ned" er 16. nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2016. Redaktionen er afsluttet den 3. juni 2016.

▼ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▼ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til cheføkonom Steen Bocian på sbo@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6601.

▼ REDAKTION

Underdirektør Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; cheføkonom Steen Bocian, cand. polit.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; chefkonsulent Malthe Mikkel Munkøe, cand. scient. pol., MA; politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand. scient. pol, ph.d.-stip.; økonom Jens Uhrskov Hjarsbech, cand. polit.; direktionssekretær Lotte Holmstrup

▼ NOTER